

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

40. An familia possit Missam audire in privato Oratorio, non præsente
Dominus? Et infertur idem dicendum esse, si prædicta familia in supradicto
Oratorio vult audire Missam virtute Cruciatæ, 6 maximè ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

Monasteriis, ubi ordinari fideles sunt ad id congregatum, non vero pro aliis locis extraordinariis quam...

Secundum his non obstantibus opinionem affirmatiuam probabiliorum esse censet, quam tueri Praepos. in 3. de interd. dub. 1. num. 29. Dicendum est igitur in...

RESOL. XXXIX.

An in priuatis Oratoriis, si non adsit praesens Dominus, liceat Missam celebrare coram familiaribus? Et an hoc possit fieri tempore interdicti vigore privilegij Bullae Cruciatiae, in qua adest eadem clausula, ac in dictis licentiis? Ex part. 4. tract. 4. & Misc. Resol. 13.

Lim negatiue respondi, nixus autoritate Henrriquez lib. 7 cap. 11. Rodriquez in Bulla Cruc. §. 1. num. 5. & aliorum, asserentium id fieri non posse tempore interdicti vigore privilegij Bullae Cruciatiae, in qua adest eadem clausula ac in dictis licentiis, in quibus conceditur celebratio Missae in priuatis...

Verum his non obstantibus affirmatiuam sententiam etiam probabilem esse puto, & ita, vt mihi asserit, obseruatur in praxi & in terminis Bullae Cruciatiae docet Ludouicus a Cruz disp. 1. cap. 5. dub. 3. n. 5. vbi sic ait, id quod notat Rodriquez, nimirum Missam celebrari non posse coram familiaribus, aut consanguineis, nisi ipso domino praesente, non placet quibusdam minoribus, quia Bulla concedit posse celebrari in sua, ac familiarium & domesticorum, necnon consanguineorum suorum praesentia; ergo sicut posset celebrari in sola praesentia domini, non obstante illa par-

ticula copulatiua, & ita etiam in sola praesentia familiarum. Ita ille, quae omnia militant in casu nostro: ergo, &c. Nec obstat quod in dictis licentiis adfit illa clausula, in sua, & suorum, quae quidem particula, & coniungit antecedentia cum sequentibus: nam respondeo quod aliquando haec particula, & accipitur disiunctiue pro aut, seu, vel, vt obseruat Rodriquez in 99. regul. tom. 37. quest. 17. art. 19. Comitulus in responsi. moral. lib. 7. q. 9. num. 4. & Portel in resp. moral. part. 3. cas. 19.

RESOL. XL.

An familia possit Missam audire in priuato Oratorio, non praesente Domino? Et inferitur idem dicendum esse, si praedicta familia in supra dicto Oratorio vult audire Missam, virtute Cruciatiae, & maxime tempore interdicti. Ex p. 9. tract. 1. Ref. 2.

§. 1. Casus frequentissimus est, & in Breuibus Pontificis habentur haec verba: In tua, ac tua familia praesentia. Et negatiuam sententiam, loquens tamen de auditione Missae tempore Interdicti, virtute Bullae Cruciatiae, tenet ex multis Pater Bardi, part. 2. tract. 2. cap. 3. sect. 8. num. 69. & seqq. vbi respondet ad argumentum, quod ego adduxeram, nempe, particulam, ac, disingere, non copulare, & ait: Particulam illam, & secundum propriam ipsius significationem seu naturam, esse coniunctiuam, vt ex multis Authoribus ostendit Barbofa de distinctionibus, dist. 110. n. 3, at tamen aliquando sumi posse disiunctiue non negamus, vt idem Author asserit, n. 18. sed talem acceptionem dicimus esse impropriam, vt ipse Barbofa aduertit, n. 57. & iuxta diuersitatem materiae, cui dictio ipsa applicatur, agnosci poterit, an copulatiue, an vero disiunctiue sumi debeat: loquendo autem vniuersaliter talis mihi occurrit regula proponenda: si duo, inter quos dictio ponitur, aequè primò, vel sine dependentia vnius ab alio participant rationem illam, per quam connectuntur, tunc dictio accipienda erit disiunctiue, si verò non aequè primò, vel cum dependentia, tunc copulatiue erit sumenda. Exemplis regulam hanc illustrabimus: sint duo in quibus adaequate resideat potestas in aliquem effectum, v.g. sint Petrus, & Paulus diuites, & dicatur: Petrus, & Paulus possunt centum aureos expendere; dictio, &, disiunctiue accipitur: quia ambo seorsim possunt aureos illos erogare: contra verò, si potestas sit in vno dumtaxat, & in alio per coniunctionem, & dependentiam ab alio, vel vnus non sit potens sine alio, tunc copulatiue dictio est interpretanda, vt si dicatur: Petrus Clericus, & sua familia est immunis à gabella, dictio, &, faciet sensum copulatiuum: nam familia per connexionem, & dependentiam à Petro fruitur Immunitate, non autem sine illo: vel si dicatur: Parochus in sua, & testium praesentia accipere debet consensum eorum, qui matrimonium contrahunt, dictio, &, erit copulatiua, quia neque solus Parochus sine testibus, neque testes sine Parocho legitime, & valide consensum illum accipere queunt: sic autem in casu, de quo agimus, familiares, cum gaudeant privilegio assistendi per dependentiam à domino, in quo adaequate residet privilegium assistendi diuinis, assero sine praesentia domini non posse assistere: illationes verò ad conuertentiam non valent, nisi quando particula, &, disiunctiue ponitur, seu quando ratio illa, per quam extrema connectuntur aequè, & sine dependentia vnius ab alio in vtroque reperitur: si verò primò, & per se solum in vno resideat: in aliis verò per accidens, seu per redundantiam ab illo; tunc copulatiue est explicanda: quapropter non

ANNA... IIII

valet illatio, quæ contra nos fit, dum dicitur: Si familiares nequeunt diuinis assistere sine præsentia domini, neque dominus poterit sine præsentia familiarium, vel affirmatiuè, Si dominus potest sine famulis, & famuli sine domino, etiam poterunt interesse diuinis, non valet, inquam, quia ratio, seu facultas assistendi, primo, & per se in domino reperitur; in familiaribus verò per redundantiam, & dependentiam à domino. Hucusque Bardi satis quidem ingeniosè, & probabiliter.

Alibi in Resolutionibus nor. præc. fit.

2. Sed sententiam affirmatiuam tenet Noarius in *summa Bull. tom. 1. tit. de Oratoriis, num. 8.* & Ego alibi doctus, & nunc existimo etiam iterum satis probabilè, & illam, vt talem, me citato, tenent duo docti viri ex Societate, Quintanadu. & Pellizzarius, ille in *Theol. mor. tom. 1. tract. 7. singul. 32. n. 7.* hic in *Mammal. Reg. tom. 2. tract. 8. cap. 2. sect. 2. n. 149.* vbi sic ait: Quæres, an vi verborum illorum, quæ in Breui continentur in tua, ac familia tua, &c. præsentia celebrari facere, ad vsum huius concessionis sit necesse, vt inter sit Missæ is, qui obtinuit indultum; ita vt, ipso absente, indultum non suffragetur cæteris, qui sunt de eius familia? Respondeatur, videri probabile, quòd cum vigote Bueus celebrari possit Missa in præsentia illius, qui illud obtinuit, ac familia illius & non obstante particula copulatiua, ac, possit Missa celebrari in sola præsentia domini; sic videtur posse celebrari in sola præsentia familia, absente domino. Ita Ludou. de la Cruz in *Bulla Cruc. disp. 1. c. 5. disp. 3. n. 5.* & cum eo Diana p. 5. tract. 1. c. 77. in simili contra Henric. Rodriguez, & Trullench citatos à Diana; & probatur tum ex modo, dictis; tum quia beneficium Principis rarissimè interpretandum est *l. fin. ff. de Constit. Princ. & l. si quando, C. de inoff. testam.* concessio autem, de qua hic, est beneficium Principis, nulli præiudiciale, & aliàs cedens in bonum animæ, idèq; debet interpretari late, vt nos interpretamur; tum, quia vbi militat eadem ratio militat eadem iuris dispositio in materia fauorabili: sicut ergo indultum celebrandi in Oratorio priuato, concessum per Bullam Cruciatæ à Ludouico de la Cruz, aliiq; iunioribus extèdit ad familiares, etiam absente domino; sic & debet extèdi similis concessio, de qua hic agimus, cum sit par ratio de vtraque concessione. Certè hanc assertionem approbarunt viri doctissimi à me consulti. Hæc Pellizzar. Et hanc sententiam etiam me citato, tenet P. Auerla de *Sacram. Euch. 9. 1. sect. 14. §. 7.* & ita est praxis: nam passim, absente domino, eius familiares audiunt Missas in priuatis Oratoriis; quia, vt alibi diximus, particula illa, ac, non habet copulatiuam, sed disiuunctiuam, vt ex variis locis probat Cornejo, in 3. p. D. Thoma, tract. 4. §. 80. *disp. vnica, de Communionem sub vtraque specie, dub. 1. mon. 4.*

Quæ hic est inf. Ref. §. 2. §. vt. à vers. Sed an.

3. Nota tamen, quòd post hæc scripta inueni contra amicissimum P. Bardi nostram sententiam docere Castrum Pal. tom. 4. tract. 25. *disputat. vnic. punct. 6. n. 9.* omninò videndam: vnde plures Doctores stant pro nostra sententia, nisi aliquis dicat, Patrem Bardi nec etiam extare contra illam: nam loquitur de Missis audiendis in Oratorio priuato virtute Bullæ Cruciatæ tempore interditi, non autem loquitur in casu nostro. & inter vtrumque casum adesse disparem rationem probat Pellizz. vbi supra. Sed ego puto probabiliter, idem dicendum esse in vtròque casu.

RESOL. XLII.

An aliqui, et infra, commorantes in domo secularis habitantis Indultum Oratorij priuati, si viuunt suis expensis, gaudeant privilegio audiendi Missam in dicto Oratorio?

Et explanatur alia clausula, quæ apponitur in aliquibus priuatis Indultis, necnon hospitum tuorum præsen-

tia, & quomodo est intelligenda. Ex part. 9. tract. 1. Ref. 6.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondet Pellizz. in *man. Regul. tom. 2. tract. 8. c. 2. sect. 2. num. 149.* sic asserens: Accedit, quòd licet frater habitans induitum Oratorij & vxor præfati fratris cum sua familia habitans propriam mensam, proprios redditus, & proprios famulos verè, & propriè non possunt dici de familia habitans indultum Oratorij, etsi habitent in eius domo: cum potius reuera sint duæ familiae: nihilominus in materia fauorabili (cuiusmodi est vsus dicti indulti nomen familiae videtur posse impropriari, ita vt extendatur ad præfatum fratrem, eius vxorem, ac famulos, præfatum cum vsus ille nemini sit præiudicialis, & fauorabilia debeant ampliari, *l. cum quidam, ff. de lib. & postum.* Quod non puto procedere de filiabus nuptis, ac filiis separatis à conuictu parentum habitantium indultum Oratorij priuati: quippe qui non reputantur de eorum familia, (cum constituent propriam familiam distinctam) si que excluduntur ab vsu indulti: quod non videtur procedere, si dicat filia, ac filij sub eodem tecto habitent cum parentibus: idque ob rationem modo adductam, quæ item militat in hoc casu. Ita, Pellizz.

2. Sed de hoc casu, ego interrogatus olim Sielici, negatiuè respondi. Vide me ipsum in p. 4. *tr. 4. ref. 208.* quem locum citat etiam Pellizzarius. Dico igitur in casu nostro cum Bardi in *Bull. Cruc. p. 2. n. 2. c. 5. sect. 2. n. 4.* Eos, qui sunt de familia oportere inuolueri quadam habitudine subiectionis ad caput eiusdem familiae; aliter merè per accidens venientes, non possent familiam vnã constituere; quia non conflarent vnã Societatem, quæ est de conceptu essentiali familiae. Hæc autem habitudo, seu respectus ad caput familiae fundari debet in ratione vel patriæ, vel dominatiue potestatis; idcirco ob primam habitudinem dicuntur de familia, filij, nepotes, &c. per lineam rectam descendentes, qui manent sub regimine parentum, aurorem, &c. ob secundam verò habitudinem sub familia continentur serui, famuli, &c. qui viuentes expensis domini, ei que obsequium præstantes in iure appellantur familiares, & ex hoc ortum habuit illud proloquium, per quod dicitur familiare constitui corpore, & dente, & notat Dominicus in *cap. fin. de verb. signif. & alij ibidem, nimirum, consueti commensalitate, & obsequio, seu seruitio: dum enim alitur expensis domini, eius mensam intelligitur participare, idèoque commensalis vocabitur: debet autem alimentari intuitu obsequiorum; aliter si titulo amicitie, seu beneuolentiæ aleretur, non diceretur familiaris, vt animaduertit Gonzalez in *regul. Cancell. de imped. benef. vac. per obitum, 9. 14. circa medium, & Simonetta de reseruat. benef. 9. 35. n. 6.* Vnde ex his patet, sub nomine familiae non posse venire fratrem, & vxorem fratris cum sua familia habitentem propriam mensam, redditus, & famulos, ac suis expensis viuentes: sed sub nomine familiae venire maritum, ac vxorem, filios, ac filias, nurum habitantem in eadem domo, & commensalem; item omnes seruos, & seruas commensales inferuentis familiae. Vide etiam Quintanadu. in *Theolog. moral. tom. 1. n. 7. sing. 5. 2. num. 8.* & Ludouicum à Cruz in *Bulla Cruc. disp. 1. cap. 5. dub. 3. n. 2.**

3. Ad argumentum verò Patris Pellizzarii, quòd fauorabilia debent ampliari, respondeo non procedere in casu nostro: nam ampliatur vltra verborum proprietatè, quod non licet, & priuilegia fauorabilia, vultenerantia tamen ius commune, vt est priuilegium, de quo loquimur, non amplè, sed strictè interpretanda sunt, vt præter alios obseruat Pater Bardi vbi supra, *sect. 7. n. 70.* Ergo. Vnde ex his etiam non assentior Patri Pellizzario, n. 10. vbi docet, quòd in Breuib. Pontificis in quibus conceditur alicui auditio Missæ in priuato Oratorio